

ȘCOALA PRIMĂRII

ORGAN DE INFORMAȚIUNI A ÎNȘĂȘĂRII COPILOR DIN REVIZORATUL ARADULUI

ABONAMENT:

Annual 40 Lei. Exempl. 3 Lei

EDITOR RĂSPUNZĂTOR:

MEON ALBU

ANUNȚURI:

Un șir — — — — — 2 Lei

APEI UL

A. S. R. PRINCIPESA ELENA MOȘTENITOAREA TRONULUI ROMÂNIEI pentru înființarea unui spital de copii și organizarea asistenței la țară.

Mă adresez întâia oară poporului nostru, cu dragoste de el, cu setos suflet de jertfă și cu vie grijă pentru pacea, sănătatea și mântuirea lui.

Mă adresez acum de-abia pentru că m'am silit singură să pătrund și să deslușesc bine care sunt păsurile și nevoile lui.

Vreau, din ceasul acesta, luând pildă de la vrednicile și milostivele Domnițe din trecut, de la Toți câți s'au ostenit și se ostenesc pentru viața și izbăvirea poporului și îndeosebi de la Aceea, care este astăzi icoana noastră a tuturor, Maria, Doamnă și regină a României, să sprijin și să lupt pentru tot ce ajută la înlăturarea suferinței celor mulți.

De când trăește în inima mea, inima nobilă și dăruitoare a acestui popor, lupta lui e lupta mea, aspirațiile lui sunt năzuințele și temeiul întregului meu suflet.

Cu nespuse durere am văzut că cel mai greu pas al nostru e copilul, că pierderea noastră cea mai mare e viața lor, e rădăcina populației prin mortalitatea copiilor.

Aceia ce clădește un Stat și-i dă putere și durată e populația lui, e desimea oamenilor, e sănătatea lor. Pentru aceasta, toate silințele noastre, tot avântul sufletelor culturale, toată trudirea celor ce călăuzesc și învață, trebuie să ducă la sporirea și înfărire elementului nostru de baștină.

Războiul a rărit și a slăbit populația. Boalele cosesc fără milă. Sărăcia de după război le întinde mereu; nici buruiana nu cutropește așa iute țarina nelucrată. Oțica înfloarește iar la țară, mortalitatea copiilor crește înspăimântând gândul. O statistică arată că în vechiul regat mor în fiecare an peste 150.000 de copii; un războiu nu nimiceste mai multe vieți. Trei sferturi din morții noștri sunt copii. Toți aproape pier cu zile. Cine-i caută; cine-i vede? Mamele sunt istovite de muncă pentru că ele duc toată povara și apăsarea vieții.

E adevărat că țara noastră a fost în fruntea tuturor cu nașterilor copiilor, dar tot în frunte suntem, astăzi cu mortalitatea lor.

Trebue deci cu orice preț, cu orice sacrificiu și trudire să păstrăm și se chivernisim viața copiilor. Această viață e marea zestre a României și către ea se duce întâiul meu gând de jertfă și de muncă.

Tot ce s'a făcut și se face, toată osteneala bunelor noastre românce, toată grija și silința existenței Statului nu pot să prididească încă boalele, răul și neștiința de pretutindeni. E nevoie, pentru aceasta, de toată truda și ajutorul obștesc.

Drept aceea, doresc și Eu, să ridic în capitala Țării un mare spital pentru căutarea și vindecarea copiilor, ori de unde ar veni și ori ai cui ar fi; doresc apoi să leg de acest așezământ o școală practică de infirmiere și să înființez cât mai multe echipe ambulante pentru asistența sanitară la țară.

Sunt trei opere de osteneală și de nespuse jertfe bănești.

Eu aduc ofrandă grija, nepregetarea și dinarul meu, dar fac un călduros apel și către Țară, către toți câți au și pot să ajute. Mă gândesc la cât pot să facă neobositele noastre doamne, preoții în biserică și în activitatea lor misionară, învățătorii, ofițerii, șefii autorităților administrative și poporul însuși din dărnicia și mila lui firească.

E întâia mea rugămintă către Țară și o fac din suflet pentru sufletul ei, pentru copiii noștri, ai futurora.

Fiecare ofrandă, mare sau mică, o socotesc ca o putere cerească pentru păstrarea vieții unui copil.

E L E N A

Principesă Moștenitoare a Tronului României.

Din Palermo, 1923.

Orice danie se va depune la Banca Națională a României și la sucursalele ei pe numele „Pentru fondul H. S. R. Principesa Elena”.

PARTEA OFICIALĂ.

Ordinele cuprinse în această rubrică vor fi înregistrate de directorul școlii în exhibitul școlii, iar învățătorii de clasă în evidențele clasei ce conduc.

Nr. 703—1923. Carte de cetire pentru școlile catolice maghiare. Ministerul Instrucțiunii Inspectoratul General Cluj, cu ordinul Nr. 2864—1923 VI, ni comunica, că a aprobat în mod provizor folosirea în școlile conf. rom. cat. a manualului „Magyar olvasókönyv a Romániai kath. elemi népiskolák III. osztálya számára, az új kath. tanterv alapján szerkesztette. Több kath. tanító, Dicsosánmártin, kiadja az Erzsébet könyvnyomdáján”, cu observarea că piesele istorice să fie prelucrate și puse după poezia „Istené a dicsőség”.

Arad, la 24 Februarie 1923.

MOLDOVAN, revizor.

Nr. 749—1923. „Buletin al Educației”. Ministerul Instrucțiunii prin ordonanța sa No. 5111—1923 ni comunică, ca Oficiul Național de Educația Fizică a decis a face să apară lunar un organ oficial sub numirea de „Buletin al Educației” cu scopul de a facilita educația fizică a poporului nostru, precum și pregătirea prin aceasta a reducerii termenului de serviciu militar.

Având în vedere scopul ce se urmărește cu aceasta

publicațiune, o recomandăm spre abonare membrilor corpului didactic din districtul Revizoratului nostru școlar.

Arad, la 22 Februarie 1923.

MOLDOVAN, revizor.

Nr. 750—1923. Echivalarea diplomelor. Pentru încurajarea eventualelor confuzii, Directoratul General din Cluj prin ordonanța sa No. ad. 9000—1922 face cunoscut, că manualul de gramatică-metodică redactat de Dr. Gh. Ioanoviciu constă din două părți și anume: partea I cuprinde fonologia și morfologia, iar partea II sintaxa. Ambele părți au apărut în editura inst. „Minerva” din Cluj.

Asadar la punctul a) §. 9. din ordinul-circular este a se adăuga: Partea I și II (fonologia, morfologia și sintaxa).

Arad, la 23 Februarie 1923.

MOLDOVAN, revizor.

Nr. 475—1923. Solvirea taxelor telefonice. Atragem atențiunea tuturor învățătorilor asupra celor cuprinse în adresa Direcțiunii Regionale P. T. T. Cluj. No. 25000—1922 privitor la solvirea taxelor telefonice și care îl comunicăm în copie, în baza ordinului Inspectoratului General Cluj, No. 38348—1922 VIII.

COPIE, Direcțiunea Regională P. T. T. Cluj, No. 25000—1922. Directoratul General Cluj. Avem onoare a vă face cunoscut că încassarea și contabilizarea taxelor telefonice să face după sistemul din Vechiul-Regat în urma căreia și pe teritoriile alipite s'a introdus imprimătele respective. Deci pentru a preveni eventualele abuzuri, binevoiti a face cunoscut autorităților și oficiilor subordonate Dv. că cu ocaziunea achitării taxelor telefonice de orice abonamente, întreținere, taxe de convorbiri, să se pretindă oficiilor eliberarea chitanței de plată din registrul cu matcă și în nici un caz să nu primească chitanțe de mână sau foi volante, cari pentru contabilitate nu pot servi ca acte în descărcare. Cluj, la 8 Decembrie 1922. Director Regional P. T. T. Indescifrabil. p. Șeful secției Indescifrabil.

Arad, la 12 Februarie 1923.

MOLDOVAN, revizor.

Nr. 565—1923. Catichizarea elevilor baptiști. Conform ordinului No. 68135—1922 al Ministerului Cultelor, cultului baptist i-se lasă deplină libertate și în baza aceasta are drept a-si catichiza însuși copiii născuți din părinți baptiști. Inspectoratul General din Cluj al Ministerului Instrucțiunii cu No. 19405 din 1922 ne atrage însă atențiunea, că catichetii baptiști trebuie să fie confirmați nu numai din partea autorității lor confesionale, ci și din partea Ministerului Instrucțiunii. În acest sens se vor înainta cererile ajustate cu toate actele necesare pe calea revizoratului școlar la Minister pentru confirmare, pentru că revizor

zorii școlari nu sînt în drept a lua jurămînt dela catichetii neconfirmați de Minister.

Arad, la 10 Februarie 1923.

MOLDOVAN, revizor.

—:—

Nr. 467—1925. Inscriserea elevilor la școlile normale. Cu ordinul 28672—1923 Ministerul Instrucțiunii ne atrage atențiunea asupra unei triste împrejurări. Elevii prezentați la înscrieri au fost respinși în mare parte pentru slaba lor pregătire din limba română, matematică, istorie, geografie, etc. semm vădit că mulți învățători lipsesc încă dela datorie. Pentru viitor vom purta evidență despre învățătorii, a căror elevi vor fi respinși din asemenea cauze.

MOLDOVAN, revizor.

DIVERSE.

Educație morală și națională.

„Tineretul este garanța neamului și a patriei”. Monroe.

Se vor întreba unii, că pentru ce mă folosesc de citația de sus, când aceasta ni este cunoscută și și vor mai pune unii întrebarea, că cine-i Monroe?

Așa-i! Citația din fruntea articolului o folosesc nu, că doară colegii mei nu ar cunoaște-o ei, pentru că azi, când toată lumea e preocupată de materia trecătoare și aceste preocupări sfidează și încearcă a pătrunde și în tagma noastră dascălească; — m'am hotărît, că prin citația de sus să improspetez în memoria noastră obligamentul ce-l avem noi către Tara noastră și către tineretul nostru. Și mă folosesc de citația de sus, că aceasta este baza instrucțiunii americane, concepută de ilustrul Monroe, fost președintele Statelor Unite (1817—1820).

În America, scolile primare au luat avânt cu mult mai târziu ca în statele conservative ale bătrânei Europe. Azi însă, acestea școli avântate de Monroe, Penn, Jefferson, Mann, etc. și de ideile acestora, primează între școlile lumii întregi, deși americanii au importat dela europeni tot ce a fost bun, frumos și practic ca: idei, principii, sisteme, metode și oameni, nu s'au îndestulț numai cu conservarea lor, ci le-au perfecționat și astfel au ajuns la școli bune și învățători conștienți.

Ideia fundamentală ce se desprinde din citația de sus — după cum eu o analizez — este următoarea: Că tineretului să-i dăm educație și prin educație să dezvoltăm în fiecare băiat toate valorile morale și materiale și prin aceste apoi să-l educăm ca să aibă simțuri exercitate în toate direcțiunile; băiatul prin educație să dobândească judecată clară și asupra acestora să-l pregătim, ca din mâinile noastre să-l eliberăm cu caracter moral, firm și constant. Tot din citația de sus emanând, trebuie să observăm că: bunei educații i-se impune conservarea și dezvoltarea cultului național, ca prin acesta să știm promova înaintarea spre fericire a tineretului, care este bogăția nestemată a națiunii și acest tineret apoi, ni va garanța viitorul, acest tineret va ști să-și apere națiunea și patria și

prin astfel de tineret totodată va progresa și națiunea în concertul altor națiuni.

Și americanii numai în urma acestor idei au ajuns la onorul, ce li-se aduce de către toate națiunile. Americanii pe lângă educația bună, cu care au contribuit la înălțarea lor, sînt în vedere și instrucția evoluantă. Și ca dovadă amintesc, că ei prin instrucția bazată pe educația sănătoasă au ajuns până acolo, până ce și emigranții noștri, cari ni s'au repatriat, abia asteaptă ca să se reîntoarcă în America. Pentru ce? Ușor de răspuns. Ei acolo află fericire și îmbelșugare. Iar aceste? sunt urmarea educației și a instrucției americane.

În America nu numai oamenii dela putere, ci și fiecare cetățean își ține de datorință sfântă ca să se intereseze, că oare băeții primesc și sunt supuși educației și a formării caracterului? Iar acasă și în locurile publice, pe străzi și pieti, majorenții servesc modele de caracter și oel mai mare păcat îl ține pe acela adus contra școlii și contra învățătorului. Fiecare să nizeze și emulează în cinstirea instituțiunilor, iar legile sunt respectate de toată suflarea omenească, care trăește pe pământul Statelor -Unite.

Oare la noi așa se întâmplă? Pot zice, că nu! La noi există muncă în toate direcțiunile și toți factorii muncesc. Munca lor însă e negativă și nici decît pozitivă. Și dacă în unele direcții să și face muncă pozitivă, aceasta e stângeniță de particulari, ba chiar și de unele persoane a oficiilor administrative, etc. (exemplu: chestia contsruiii școlilor începută de vrednicul prefect d. I. Georgescu).

Și oare nu observați curiozitatea oamenilor dela noi? În principiu toți sînt de acord, că „educația trebuie ridicată pe primul plan, astfel și instrucția”; în realitate însă? nici unul nu dă dovadă, că le-ar dori. În principiu recunosc, că membrii corpului didactic merită cea mai mare atențiune și mai mult respect; în realitate? chiar contrariul!

Vedem deci, că toate aceste la noi ar fi urmarea educației, iluzorie, potentată de urmările nefaste ale războiului.

Noi, învățătorii să vedem de educația tineretului. Educația ce îi dăm elevilor noștri, să nu fie transplantată în sufletele tineretului numai de formă. Să stăruim ca înainte de ce am educa pe alții, ca noi însine să ni lărgim orizontul educativ, să fim noi caractere firme și etice și să ne vădim de cei mai mari dușmani ai educației iluzorie, să disprețuim pe cei cari necinstesc legile și ordinațiunile și cari stavilesc munca pozitivă a oamenilor de bine.

Și ca cînosură în calea noastră ghimpoasă — să ne călăuzescă resursele psihologiei aplicate și bazate pe metode de oprîmare a sufletului rău năvălit, de conservarea și dezvoltarea tuturor puterilor morale și corporale ale tineretului de azi.

Și în fine atât prin educație, cât și prin instrucție să exerciem elevii: în recunoașterea valorii proprii, în controlul propriu, în încrederea capacității și a puterilor proprii și în abnegațiune. Dacă toate aceste le vom aplica, și noi românii vom avea tineret capatat, moral și disciplinat. Acest tineret, care mai târziu va ocupa locul nostru și a altora, va ști să-și cinstească legile, să-și apere glia strămoșească și să-și impună voința celor, ce voesc a rămânea în întineric.

SIMEON ALBU.

—:—

Activitatea extrașcolară din Sâmbăteni.

Începând din Duminică primă din postul Crăciunului preoții și învățătorii din Sâmbăteni în fiecare Duminică și sărbătoare își aranjează festivitățile. Este o plăcere să vezi fetele vesele a ascultătorilor, auzind declamările și povestirile școlariilor de sub conducerea învățătorilor Petru Lupaș și Aurel Borlea.

Învățătorul Petru Lupaș, care își depune toată silința pentru luminarea și deșteptarea acestei comune, nu s'a îndestulat numai cu instruirea pentru dezvoltarea sufletească a școlariilor, ci și pentru cea fizică, i-a instruit a dansa diferite dansuri naționale. În ziua de 7 Februarie fiind un timp frumos de primăvară, după terminarea festivității a dansat cu școlariii în curtea școlii în prezența unui public numeros.

Publicul s'a depărtat și de data aceasta foarte emoționat aclamând pe vrednicii lor învățători, cari au plăcerea și voia de muncă, de a atrage publicul în timpul liber la ascultarea și iubirea a tot ce este pentru înaintarea culturii poporului.

Înaintea domnilor învățători cu activitatea începută, căci ascultătorii vă urmează.

UNUL DIN ASCULTĂTORI.

INFORMAȚIUNI.

Festivitate școlară în Târnova. Corpul didactic dela școlile primare din Târnova a aranjat cu elevii școlii în 15 Februarie un festival școlar, în favoarea acțiunii întreprinse pentru construcția școlilor. S'a încasat de tot 1260 Lei din care sumă au susținut următorii: Dl. dr. Șimon Pop Zászó 100.—; Traian Suba 80.—; Iosif Nagy 30.—; N. Nagy 25.—; Lucretia Crainic, Ildiu Chereches, Nicolae Popa câte 20.—; Gheorghe Forton, Imus Olah, Ladislau Boros câte 10.—; N. Mogyorosi 20.—; Alexandru Vér 5.—.

Vizita prefectului în județ. Mercuri în 28 Februarie D. I. Georgescu, prefectul județului însoțit de revizorul școlar a excurs în comuna Păuliș unde pe lângă inspectia oficială a vizitat cooperativa condusă cu frumos rezultat de învățătorul-director Traian Givulescu. Aceasta tinără instituție începută cu un capital modest de 15 mii Lei, din venitul curat a votat peste 11 mii Lei pentru construcțiile școlare. Laudă se cuvine acestui vrednic popor și distinsului lor conducător.

Sume incurse pentru construcțiile școlare.

După informațiile primite în luna Februarie în scopul acesta au incurs:

Płasa Arad	—	—	—	37,248.50
Chișineu	—	—	—	70,053.—
Hălmeagiu	—	—	—	106,828.—
Ineu	—	—	—	12,769.—
Pecica	—	—	—	33,211.50
Radna	—	—	—	31,147.—
Sebis	—	—	—	52,916.—
Siria	—	—	—	14,254.50
Târnova	—	—	—	4,962.50

Afară de aceste sau mai făcut dăruiri în case, terenuri de școală, material de zidit, etc. Toate aceste

Censurat: Censura presei Arad.

întrec sumele incurse în bani așa spre exemplu numai în plasa Hălmeagiu evaluate în bani toate darurile într-o singură lună se urcă peste 800.000 Lei.

Tabloul Mihai Viteazul în mărime de 70/52 cm. cu prețul de 40 Lei executat de marele pictor Arthur Verona. Comenziile se prenotează la revizoratul școlar Arad. Totacei se prenotează și CALENDARUL OSTĂȘULUI prețul 8 Lei și CALENDARUL SĂTENILOR cu prețul de 10 Lei.

Starea școlilor primare din orașul și județul Arad. Din raportul Revizoratului înaintat Ministerului extragem următoarele:

ÎN ORAȘUL ARAD:

În trecut: 29 școli cu 107 învățători.
În prezent: 32 școli cu 121 învățători.

ÎN JUDEȚ:

În trecut: 300 școli cu 582 învățători.
În prezent: 314 școli cu 550 învățători.

ȘCOALELE ROMÂNE S'A URCAT:

În orașul Arad: dela 6 cu 6 învățători la 9 cu 34 învățători.

În jude: dela 152 cu 206 învățători la 220 cu 356 învățători.

Toate școlile din oraș și județ sunt frecventate de 37.392 elevi dintre cari români sunt 22.272.

Nu sunt înscriși la școală 18.245 copii. Cauza e lipsa de edificii școlare în comunele românești. Avem comune cu o singură sală la 100 până la 300 obligati. Ca să putem plasa toți obligati avem lipsă deci de încă vre-o 200 sale de învățământ și tot atâția învățători.

Grădini de copii avem abia 26 desi e timpul să ne îngrijim de atare instituție în fiecare comună.

Elevii școlilor primare sau organizat încă în cursul anului școlar trecut în Crucea roșie a școlariilor adunând un fond de 11.466 Lei 60 bani. La ajutorarea societății mamei și a copiilor săraci au contribuit cu 6.570 Lei 20 bani. Pentru monumentul unirii și alte naționale au colectat peste 20.000 Lei.

Toate aceste, precum și frumoasele concerte, sezații școlare, etc. sunt dovada cea mai elocventă despre munca conștientoasă a dascălilor români din zilele mari prin cari trece viața neamului românesc.

Dintre propunerile ce le face revizoratul școlar în acel raport amintim:

Pentru augmentarea bibliotecilor școlare și răspândirea cărților românești în popor ca premii la învățători și școlari să se pună la dispoziția revizoratelor sumele trebuincioase.

Învățătorii cari desvoltă muncă școlară și extrașcolară laborioasă să fie decorați și premiați.

Salariile învățătoresci și spesele materiale ale școlilor să fie ordonantate la timp, c'ă învățătorii și școlile să nu fie stângenite în activitatea lor din cauza lipsei materiale.

Învățătorii toleranți și cursiști sunt invitați a se prezenta Vineri în 16 Martie 8 ore a. m. la revizorat. Atunci își vor primi salariile pe luna Martie. Tot atunci se vor prezenta în corpore sub conducerea revizorului școlar la școala centrală din Arad și vor lua parte la lecțiile din acelea școli cu scop de ași îmbogăți cunoștințele și ași câștiga experiențe metodice. Cei cari nu se vor prezenta vor avea să-și legitimeze absentă.

Tiparul Tipografiei „Concordia”, Arad.